

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Прев 457/2024
16.01.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Татјане Матковић Стефановић, председника већа, Татјане Ђурица и Весне Мاستиловић, чланова већа, у парници тужиоца Република Србија, Министарство финансија, Пореска управа-филијала Нови Београд 1, коју заступа Државно правобранилаштво, против туженог International investment bank ад Београд- у стечају, ради утврђења потраживања, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж 1983/23 од 18.01.2024. године, у седници одржаној дана 16.01.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧАВА СЕ пресуда Привредног апелационог суда Пж 1983/23 од 18.01.2024. године и пресуда Привредног суда у Београду П 2680/22 од 31.01.2023. године у делу става II и III изреке тако што се **УСВАЈА** тужбени захтев тужиоца па се **УТВРЂУЈЕ** потраживање тужиоца према туженом, у износу од 379.599.785,50 динара са законском затезном каматом од 08.03.2019. године, па до исплате и обавезује се тужени да тужиоцу на име трошкова првостепеног поступка накнади износ од 620.000,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема преписа писаног отправка пресуде.

У преосталом делу се **ОДБИЈА**, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Привредног апелационог суда Пж 1983/23 од 18.01.2024. године.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Београду П 2680/22 од 31.01.2023. године у ставу I изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се да се утврди да је основано потраживање тужиоца према туженом у износу од 13.594.783,80 динара, са законском затезном каматом од 08.03.2019. године, па до исплате. Ставом II изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца да се утврди да је основано потраживање тужиоца према туженом, у износу од 379.599.785,50 динара са законском затезном каматом од 08.03.2019. године, па до исплате. Ставом III изреке, обавезан је тужилац да туженом накнади износ од 427.000,00 динара, на име трошкова парничног поступка.

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 1983/23 од 18.01.2024. године, одбијена је жалба тужиоца и потврђена пресуда Привредног суда у Београду П 2680/22 од 31.01.2023. године у ставовима II и III изреке.

Тужилац је изјавио благовремену и дозвољену ревизију због погрешне примене материјалног права и битних повреда одредаба парничног поступка.

Испитујући побијану пресуду по одредби члана 408. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“, бр.72/11... 10/23), Врховни суд је одлучио да је ревизија тужиоца делимично основана.

Побијана пресуда је донета без битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју се у ревизијском поступку пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, над туженим је покренут поступак ликвидације решењем Трговинског суда у Београду Л 325/01 од 18.06.2001. године. Тужилац је у том поступку поднео две пријаве потраживања, и то једну од стране РУЈП одељење финансијске полиције Стари град у укупном износу од 9.799.475,71 динар која се односи на порез на кредитне услуге и посебне таксе на промет услуга. Ово потраживање је признато у ликвидационом поступку. Другу пријаву је поднео РУЈП – одељење Нови Београд у износу од 475.978,92 динара и након правоснажног окончања парнице П 6799/07 од 19.11.2008. године, утврђено је потраживање у износу од 301.495,50 динара, са законском затезном каматом од 18.06.2001. године и ово потраживање обухваћено је решењем којим се одобрава нацрт за деобу ликвидационе масе туженог од 03.12.2013. године.

Решењем Привредног суда у Београду Л 5/10 од 08.03.2019. године обустављен је поступак ликвидације над туженим и отворен поступак стечаја. Тужилац је поднео пријаву потраживања у укупном износу од 393.305.028,60 динара и то на име главног дуга износ од 41.234.340,08 динара и на име обрачунате камате 352.070.688,50 динара. Пријављена су потраживања на име пореза на добит, пореза на зараде, пореза на приход од непокретности, пореза на друге приходе, пореза на промет финансијских услуга, једнократни порез, доприноси за ПИО за 2003. и 2004. годину, доприноси за незапосленост, приходи од увећане пореске основице и осталих прихода из буџета. Ово пријављено потраживање је Закључком о листи утврђених и оспорених потраживања од 24.10.2019. године у целини оспорено због апсолутне застарелости, па је тужилац поднео тужбу у овој парници за утврђење потраживања.

Ради утврђивања структуре и висине потраживања изведен је доказ вештачењем путем судског вештака економско-финансијске струке на основу кога је утврђено да је од укупног потраживања главног дуга тужиоца од 41.036.625,33 динара и 351.964.783,82 динара обрачунате камате, у ликвидационом поступку био је пријављен износ од 13.458.937,79 динара. Вештак је констатовао да тужилац није доставио документацију која се односи на потраживања на име пореза на добит, пореза на зараде, пореза на приход од непокретности, пореза на друге приходе и доприноса за незапосленост. Потраживања која нису пријављена у ликвидационом поступку, а која су доспела на дан отварања стечајног поступка 08.03-2019. године су порез на промет финансијских услуга од 127.241,47 динара, доспео 20.07.2001. године, једнократни порез од 379.332.736,21 динара, доспео 12.09.2002. године, износ на име доприноса за ПИО од 8.604.60 динара, доспео 18.08.2003. године, остали приходи буџета – део који није пријављен у ликвидацији 73.889,08 динара, доспео 13.07.1999. године.

На основу овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд најпре констатује да је пресудом Привредног суда у Београду П 173/20 од 20.05.2021. године, у делу у коме је постала правноснажна, одбијен захтев да се тужиоцу утврди потраживање у износу од 90.978,17 динара на име пореза на добит и у износу од 19.481,19 динара на име пореза на друге приходе, укупно 110.459,37 динара.

Затим, првостепени суд полазећи од одредби Закона о пореском поступку и пореској администрацији, Закона о стечају и ликвидацији банака и друштва за осигурање, Закона о условном отпусту камата и мировању пореског дуга и Закона о облигационим односима, делимично усваја тужбени захтев за износ од 13.594.783,80 динара, док за износ од 379.599.785,50 динара тужбени захтев одбија. Усвојен је тужбени захтев тужиоца за потраживања на име пореза на промет финансијских услуга у износу од 127.241,47 динара, за доприносе за ПИО у износу од 8.604,60 динара и за потраживање које је пријављено у ликвидационом поступку у износу од 13.458.937,79 динара, у ком делу је одлука правноснажна и није предмет ревизије.

Првостепени суд закључује да нису основана потраживања тужиоца на име пореза на зараде за 2011. годину у износу од 16.031,12 динара, на име пореза на приходе од непокретности за 2011. годину у износу од 32.227,63 динара, на име прихода од увећања пореске основице у износу од 231,67 динара, на име дела доприноса за ПИО за 2004. годину, на име доприноса за незапослене за 2003. годину, због недостављања документације од стране тужиоца, односно услед недостатка доказа.

Што се тиче потраживања на име једнократног пореза у износу од 379.332.736,21 динара и на име осталих прихода буџета – део који није пријављен у ликвидацији у износу од 73.889,08 динара, првостепени суд закључује да нису основана услед застарелости. У погледу основаности пријављеног потраживања тужиоца које се односи на једнократни порез закључује да је тужилац донео решење које је тужени примио 28.08.2002. године, па је ова пореска обавеза, применом Закона о једнократном порезу на екстра доходак и екстра имовину стечену искоришћавањем посебних погодности („Сл. Гласник РС“ бр. 36/2001 и „Сл. Лист СРЈ“ бр. 17/2002, Одлука СУС), доспела 01.01.2003. године, чиме је ово потраживање застарело у смислу одредбе члана 371. ЗОО. Ово стога што је одредба члана 31. Закон о једнократном порезу на екстра доходак и екстра имовину стечену искоришћавањем посебних погодности, која је предвидела да се одредбе о застарелости из пореских закона не примењују у поступку утврђивања и наплате једнократног пореза, Одлуком Савезног Уставног суда ИУ бр. 148/01, 155/01, 160/01, 165/01, 167/01, 170/01, 186/01, 196/01, 197/01, 200/01, 205/01, 206/01, 208/01, 219/01, 6/02 и 7/02 (Сл.лист СРЈ бр. 17/2002) проглашена неуставном, па стога ова одредба не производи правно дејство од момента објаве, односно почев од 05.04.2002. године.

У погледу утврђења основаности потраживања тужиоца које се односи на име осталих прихода буџета који није пријављен у ликвидационом поступку, а доспело је на дан 13.07.1999. године и износи 73.889,08 динара, првостепени суд налази да је ово потраживање застарело, услед протеча рока од 10 година.

Другостепени суд прихвата становиште првостепеног суда у целости.

Ревизијом тужиоца се указује да је потраживање тужиоца засновано на Консолидованом упиту стања на дан 19.03.2019. године. Консолидовани упит стања представља званичну евиденцију, односно јавну исправу, чиме је доказао постојање потраживања за које нижестепени судови тврде да недостаје документација. Што се тиче приговора застарелости, ревидент сматра да нижестепени судови погрешно заузимају становиште да се општи рок застарелости из Закона о облигационим односима примењује код права на наплату једнократног пореза, јер је Уставни суд у својој Одлуци указао да се то питање има решавати према природи предмета опорезивања. Такође, одредбе о застарелости прописане Законом о пореском поступку и пореској администрацији немају дејство према наплати једнократног пореза који је уређен Законом о једнократном порезу на екстра доходак и екстра имовину стечену искоришћавањем посебних погодности као *lex specialis*. Стога ревидент сматра да право на наплату једнократног пореза, не застарева.

Ревизија тужиоца је делимично основана.

Нису основани ревизијски наводи тужиоца којима се суштински указује на учињену повреду одредаба из члана 374. ст. 1. Закона о парничном поступку, а у вези са повредом члана 230. Закона о парничном поступку. Насупрот оваквим ревизијским наводима о погрешној оцени консолидованог упита стања на дан 19.03.2019. године издатим од стране Пореске управе, претпоставка тачности података садржаних у јавној исправу је оборива и предмет је оцене свих околности у доказном поступку. Другостепени суд је одлуку засновао на чињеничном стању које је првостепени суд утврдио оценом свих изведених доказа, па нема такве битне повреду поступка пред другостепеним судом, јер поновног извођења доказа у поступку доношења одлуке која се побија ревизијом није било. Следи да битна повреда на коју се по садржини указује ревизијом тужиоца није учињена у поступку пред другостепеним судом. Подаци садржани у јавној исправу могу бити доведени у сумњу осталим доказима који буду изведени у доказном поступку, након чега се заједничком оценом изводи коначни чињенични закључак који представља подлогу за судску одлуку. Поред тога, ревизијским наводима о погрешно оцењеном налазу и мишљењу судског вештака суштински се оспорава правилност утврђеног чињеничног стања на којем су засноване одлуке нижестепених судова, а које не може бити предмет оцене у ревизијском поступку у смислу члана 407. ст. 2. Закона о парничном поступку. Стога су правилно нижестепени судови закључили да нису основана потраживања тужиоца на име дела доприноса за ПИО за 2004. годину, на име доприноса за незапослене за 2003. годину, на име пореза на приходе од непокретности у 2011. години у износу од 16.031,12 динара, на име пореза на зараде за 2011. годину у износу од 32.227,63 динара, на име прихода од увећања пореске основице у износу од 231,67 динара, услед недостатка доказа. Правилан је и закључак нижестепених судова да је наступила апсолутна застарелост за потраживање тужиоца у износу од 73.889,08 динара сходно одредбама Закона о пореском поступку и пореској администрацији, које се односи на име осталих прихода буџета који нису пријављен у ликвидационом поступку, а доспели су на дан 13.07.1999. године.

Међутим, основани су ревизијски наводи у погледу примене материјалног права приликом оцене приговора застарелости потраживања једнократног пореза у износу од 379.332.736,21 динара. Овај ванредни приход буџета Републике Србије регулисан је Законом о једнократном порезу на екстра доходак и екстра имовину стечене искоришћавањем посебних погодности („Службени гласник РС”, бр. 36 од 22. јуна

2001, 18 од 12. априла 2002 - СУС, 72 од 28. септембра 2011 – УС), а у складу са члановима 142е и 142ж Закона о основама пореског система („Службени лист СРЈ“ 30/96...23/02), као *lex specialis*. Овим законом се уводи једнократни порез на екстра доходак и екстра имовину, искоришћавањем посебних погодности, као ванредни приход буџета Републике (члан 1.). Чланом 2. истог Закона предвиђено је да се једнократним порезом опорезују екстра доходак и екстра имовина, стечени у периоду од 1. јануара 1989. године искоришћавањем посебних погодности, утврђених овим законом, на основу којих је једном физичком или правном лицу дата могућност остваривања дохотка, односно стицања имовине под условима који нису били доступни свим лицима. Одредбом члана 31. предвиђено је да се одредбе о застарелости из пореских закона не примењују у поступку утврђивања и наплате једнократног пореза. Прелазним одредбама Закона о пореском поступку и пореској администрацији нису престале да важе одредбе о застарелости из Закона о порезу на екстра доходак и екстра имовину стечену искоришћавањем посебних погодности, што значи да се одредбе о застарелости из Закона о пореском поступку и пореској администрацији не примењују у поступку утврђивања и наплате једнократног пореза, већ се у том поступку у погледу застарелости примењује одредба члана 31. Закона о једнократном порезу на екстра доходак и екстра имовину којом је регулисана застарелост овог права. Одлуком СУС – 18/2002-43 одредба члана 31. Закона о једнократном порезу на екстра доходак и екстра имовину престала је да важи у делу који се односи на непримену Закона о облигационим односима. Међутим, нижестепени судови погрешно закључују да је да је интенција Савезног Уставног суда у својој Одлуци била да институт застарелости код овог потраживања регулише путем Закона о облигационим односима. Наиме, по оцени Врховног суда, овакво тумачење је неправилно јер је одредба члана 31. Закона о једнократном порезу на екстра доходак и екстра имовину стечену искоришћавањем посебних погодности неуставна у делу који се односи на непримену одредаба о застарелости из Закона о облигационим односима, али у формалном смислу јер републички законодавац није овлашћен да примењивачу права објашњава у којим случајевима се не примењују савезни закони. Савезни Уставни суд је заузео овакав став полазећи од чињенице да се Законом о облигационим односима уређују односи приватноправне природе, док се законом чија оцена уставности је била предмет испитивања пред Савезним Уставним судом, уређују правни односи који су по својој природи јавноправни. Дакле, порески закони питање застарелости уређују потпуно самостално. Како је Законом о једнократном порезу на екстра доходак и екстра имовину искључена примена одредба других пореских закона (члан 31.), то је правно неутемељена тврдња нижестепених судова да се застарелост код ове пореске обавезе по овој врсти јавних прихода уређује применом Закона о облигационим односима, јер је неспорни део поменутог члана који се односи на непримењивање пореских закона и даље на снази. Зато по становишту Врховног суда ова пореска обавеза не застарева.

Код неспорне чињенице да је по овом основу утврђена пореска обавеза туженог у износу од 379.332.736,21 динара, то је Врховни суд у овом делу преиначио нижестепене одлуке и утврдио потраживање тужиоца према туженом по овом основу у наведеном износу.

Одлука о захтеву тужене за накнаду трошкова поступка донета је применом члана 165. став 1. и 2. ЗПП у вези са члановима 153. став 2. и 154. ЗПП, имајући у виду успех странака у поступку, па тужиоцу, с обзиром на незнатан успех туженог, припадају према опредељеном захтеву трошкови за састав тужбе и два образложена поднеска по 51.000,00 динара, за заступање на три одржана рочишта по 52.500,00

динара, за приступ на четири неодржана рочишта по 42.000,00 динара и за састав жалбе 102.000,00 динара, све према опредељеном захтеву и важећој АТ, као и трошкови вештачења 40.000,00 динара, укупно 620.000,00 динара. Тужилац трошкове ревизијског поступка није тражио.

На основу свега изложеног, Врховни суд је применом процесних овлашћења из одредби чланова 414. и 416. став 1. Закона о парничном поступку одлучио као у изреци.

Председник већа - судија
Татјана Матковић Стефановић, с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић